SOSYAL BİLGİLER

7. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

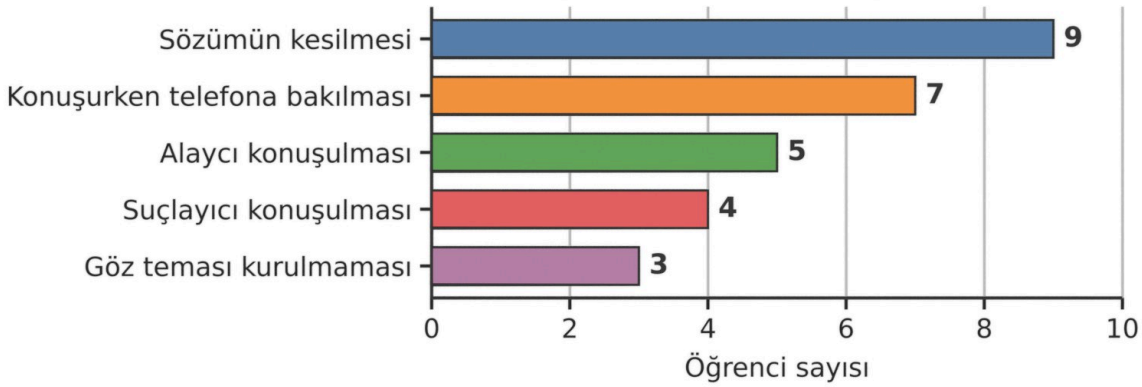
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 2

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. 7/A sınıfı öğrencileri, sınıfta yaşanan küçük tartışmaların nedenlerini merak ederek "Bir arkadaşınızla konuşurken sizi en çok hangi davranış rahatsız eder?" sorusuyla bir anket yapmıştır. Her öğrenci bir seçeneği işaretlemiştir. (Veriler kurgusaldır.)

Öğrencilerin konuyla ilgili kaynaklardan topladığı bilgiler şunlardır:

- **Aylin:** Etkin dinlemede konuşan kişiyle göz teması kurulur ve sözü kesilmez.
- **Tuna:** Sen dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.
- **Defne:** Jest ve mimikler, sözsüz iletişimin bir parçasıdır.

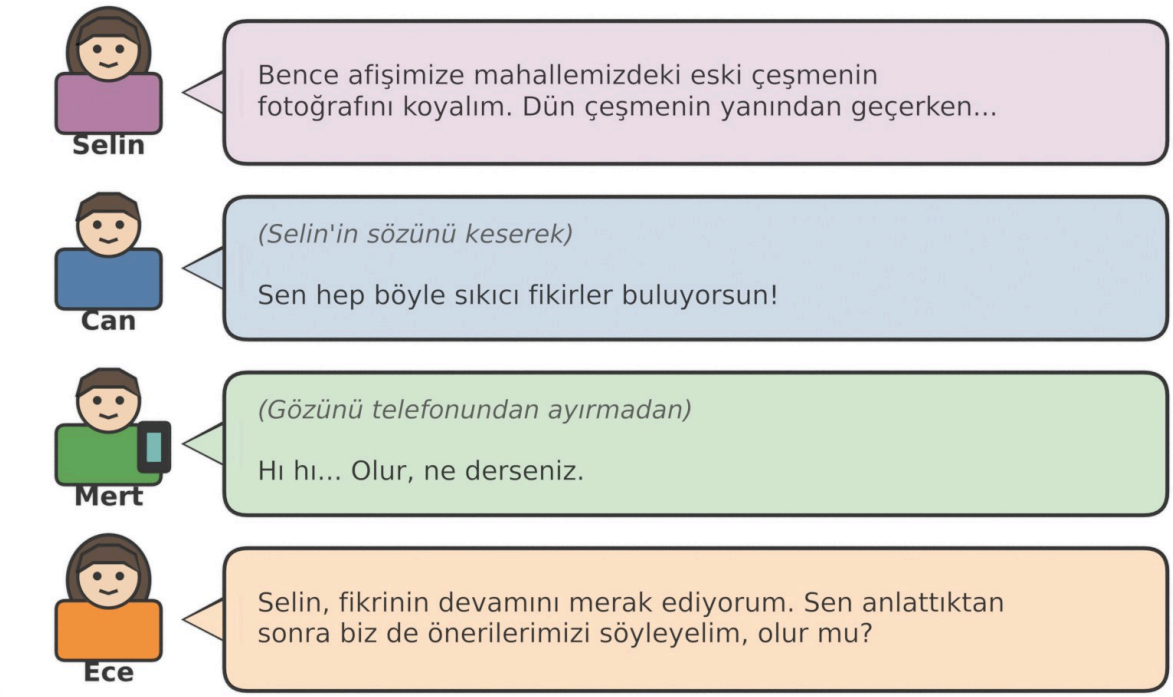
1.1. Grafiğe göre öğrencileri en çok rahatsız eden iki davranışı yazınız ve bu davranışların etkili iletişimi nasıl engellediğini açıklayınız. (4 puan)

1.2. Toplanan bilgilerden hatalı olanı belirleyip doğru hâliyle yeniden yazınız. (4 puan)

1.3. Sınıftaki iletişim sorunlarının nedenlerini daha iyi anlamak için ankete eklenebilecek bir soru yazınız. (3 puan)

1.4. Anket sonuçlarından hareketle olumlu iletişimin sınıf ortamına etkisine ilişkin bir çıkarım yazınız. (4 puan)

2. 7/B sınıfından Selin, Can, Mert ve Ece; sosyal bilgiler dersi için "Mahallemizin Tarihî Yapıları" konulu bir afiş hazırlamak üzere okul kütüphanesinde toplanmıştır. Aşağıda grup toplantısında geçen konuşmanın bir bölümü verilmiştir.

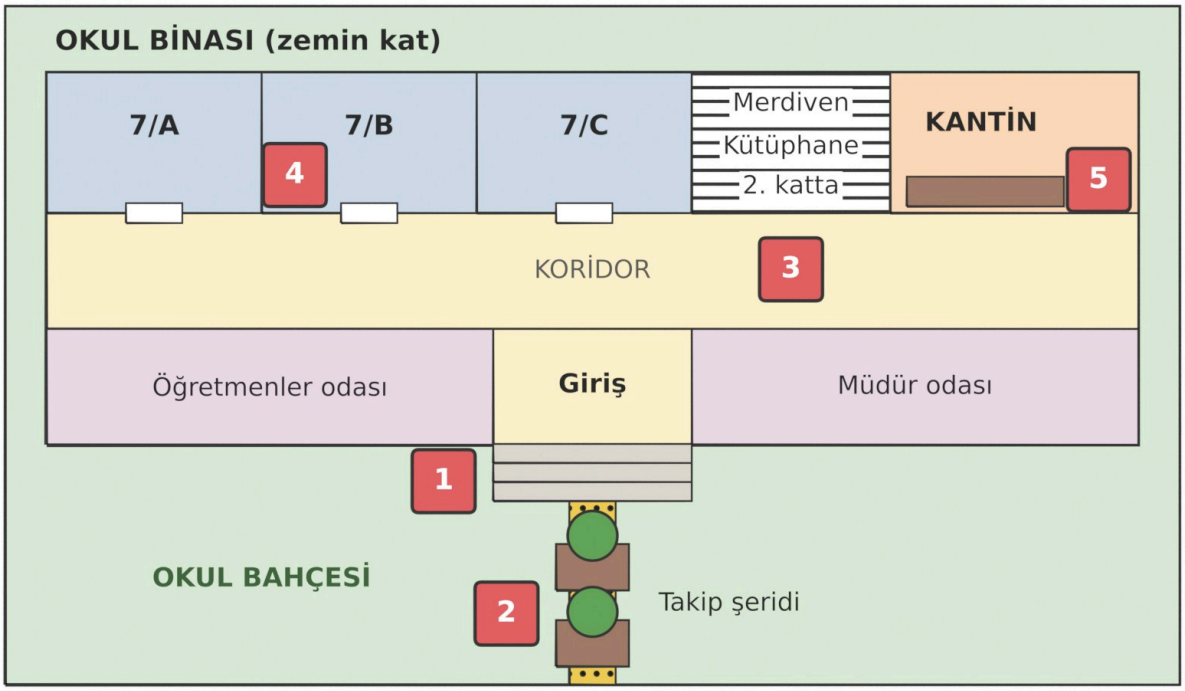

2.1. Konuşmada Can'ın ve Mert'in etkili iletişimi engelleyen davranışlarını yazınız. (4 puan)

2.2. Can'ın "Sen hep böyle sıkıcı fikirler buluyorsun!" cümlesini, Selin'i kırmadan "ben dili" kullanarak yeniden yazınız. (3 puan)

2.3. Ece'nin konuşmasında etkili iletişimin hangi unsuru görülmektedir? Bu tutumun grup çalışmasına katkısını yazınız. (3 puan)

3. Okul meclisi, okula yeni kayıt olan ve tekerlekli sandalye kullanan Ömer ile görme yetersizliği olan Zehra'nın okuldaki imkânlardan diğer öğrencilerle eşit şekilde yararlanıp yararlanamadığını incelemiştir. Meclis üyeleri, okulun zemin katının krokisini çizmiş ve tespit ettikleri sorunları krokide numaralandırmıştır.

No	Okul meclisinin tespiti
1	Binanın girişine yalnızca üç basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır.
2	Bahçedeki takip şeridinin üzerine çiçek saksıları konmuştur.
3	Kütüphane 2. kattadır; binada asansör yoktur.
4	Sınıf kapılarındaki tabelalarda kabartma yazı (Braille alfabesi) yoktur.
5	Kantin tezgâhı, tekerlekli sandalye kullanan biri için çok yüksektir.

3.1. Tespit edilen sorunlardan Ömer'in ve Zehra'nın okul hayatına eşit şekilde katılmasını zorlaştıran birer sorunu, numarasıyla yazınız. (4 puan)

3.2. 3.1'de belirlediğiniz iki sorunun her biri için uygulanabilir bir çözüm fikri üretiniz. (6 puan)

3.3. Bu düzenlemelerin yalnızca Ömer ve Zehra'ya değil okuldaki başka kişilere de nasıl yarar sağlayacağına bir örnek veriniz. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazınız. (5 puan)

4. Okulunuzda kasım ayının son haftasında bir “Bilim Şenliği” düzenlenecektir. Şenliğe öğrenciler, aileler ve mahalle sakinleri davet edilmiştir. Öğrenciler hazırladıkları deneyleri okulun spor salonuna kurulan stantlarda sözlü olarak anlatacak, deneylerin aşamalarını da afişlerle tanıtacaktır.

Şenlik komitesi, katılımcılar arasında işitme yetersizliği olan ve Türk İşaret Dili kullanan iki öğrenci, tekerlekli sandalye kullanan bir veli ve görme yetersizliği olan bir mahalle sakini bulunduğunu öğrenmiştir. Komite, herkesin şenliğe eşit şekilde katılabilmesi için öğrencilerden proje fikirleri istemiştir.

4.1. Bu katılımcıların şenlikte karşılaşabileceği iki güçlüğü yazınız. (4 puan)

4.2. Şenliğe herkesin eşit şekilde katılabilmesini sağlayacak özgün bir proje tasarlayınız. Projenizi aşağıdaki başlıkları kullanarak yazınız. (8 puan)

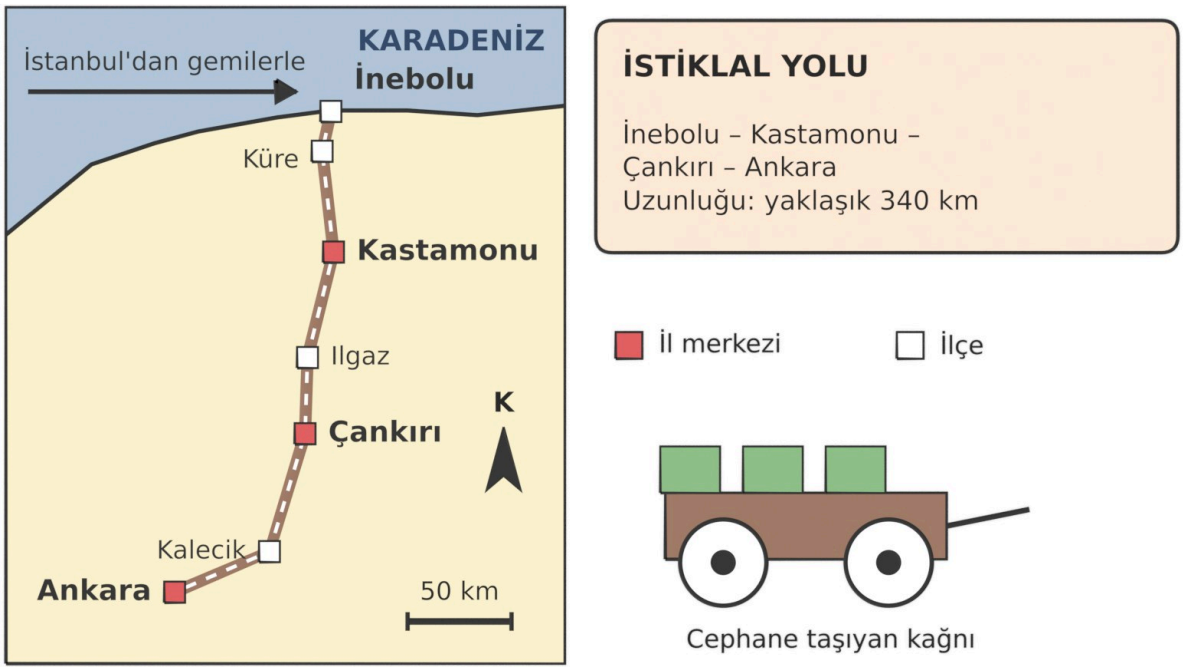
- Projenin adı
- Projenin amacı
- Projeden yararlanacak kişiler
- Uygulama adımları (en az iki adım)

4.3. Projenizin şenlik bittikten sonra da okulda sürdürülebilmesi için bir öneri yazınız. (3 puan)

5. Aşağıdaki metni okuyunuz ve haritayı inceleyiniz.

Millî Mücadele yıllarında İstanbul'daki depolardan gizlice kaçırılan ve yurt dışından alınan silah ve cephane, gemilerle Karadeniz kıyısındaki İnebolu'ya getiriliyordu. Bu silah ve cephane, buradan İstiklal Yolu ile Ankara'ya taşınıyordu. Yol boyunca kadın, erkek, genç, yaşlı demeden pek çok kişi kağnılarla ya da kendi sırtında cephane taşıdı; kışın kar ve soğuğa rağmen taşımaya devam etti.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 7-8 Ağustos 1921'de ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni yayımladı. Bu emirlere göre her ev, orduya birer kat çamaşır, birer çift çorap ve birer çift çarık hazırlayıp verecekti. Halkın ve tüccarın elindeki yiyecek ve giyecek malzemelerinin yüzde kırkı, bedeli sonradan ödenmek üzere orduya teslim edilecekti. Halk, kendisi de sıkıntı içinde olmasına rağmen bu emirleri büyük bir fedakârlıkla yerine getirdi. Bu destek, kısa süre sonra kazanılan Sakarya Meydan Muharebesi'nde ordunun gücüne güç kattı.

çarık: ham deriden yapılan, bağcıkla bağlanan bir tür ayakkabı · *kağnı:* öküz ya da mandanın çektiği, iki tekerlekli yük arabası

5.1. Metne göre Millî Mücadele yıllarında Türk halkının gösterdiği iki tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

5.2. Bu tutum ve davranışlardan hareketle Türk halkının sahip olduğu duygu ve değerlere ilişkin bir çıkarım yapınız. (5 puan)

5.3. Halkın bu tutum ve davranışlarının Millî Mücadele'nin kazanılmasına ve toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendiriniz. (6 puan)

6. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir

15 Temmuz 2016 gecesi ülkemizde demokrasiyi hedef alan bir darbe girişiminde bulunuldu. Darbeciler, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve güvenlik güçlerinin binalarını bombaladı. Bunun üzerine farklı yaş, meslek ve düşüncelerden binlerce vatandaş sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak millî iradeye sahip çıktı. Darbe girişimi kısa sürede başarısızlığa uğratıldı. Bu olayda 253 vatandaşımız şehit oldu, binlerce vatandaşımız gazi oldu. 15 Temmuz, her yıl "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak anılmaktadır. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

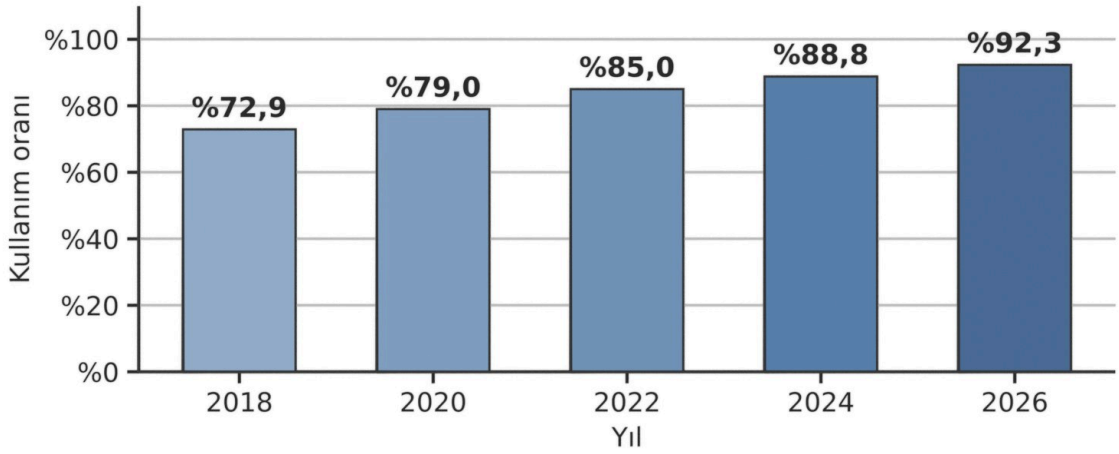
Bilgi: O gece 251 vatandaşımız şehit olmuş, yaralılardan ikisinin daha sonra hastanede vefat etmesiyle şehit sayısı 253'e çıkmıştır.

6.1. Metne göre 15 Temmuz gecesi Türk milletinin gösterdiği tutum ve davranışları yazınız. (4 puan)

6.2. Bu tutum ve davranışlar ile Millî Mücadele Dönemi'nde Türk milletinin gösterdiği tutum ve davranışlar arasındaki bir benzerliği yazınız. (3 puan)

6.3. 15 Temmuz'un her yıl "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak anılmasının toplumsal birliğe katkısına ilişkin bir çıkarım yapınız. (3 puan)

7. Ceren, sosyal bilgiler dersi için "Küreselleşme ailemizin hayatını nasıl değiştirdi?" konulu bir ödev hazırlamaktadır. Ceren önce Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerini incelemiş, ardından anneannesiyle bir söyleşi yapmıştır.

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması (2018-2026)

> ***Anneanne:*** *Ben senin yaşındayken köyümüzde telefon yoktu. Almanya'da çalışan amcama mektup yazardık, cevabı haftalar sonra gelirdi. Alışverişimizi de köye gelen seyyar satıcıdan ya da ilçe pazarından yapardık. Şimdi amcamın torunlarıyla her hafta görüntülü konuşuyorum, hastane randevumu da internetten alıyorum. Geçen ay başka bir ülkede üretilen bir ürünü internetten sipariş ettim, birkaç gün içinde kapıma geldi. Ama siz torunlar akşam yemeğinde bile telefonlarınıza bakıyorsunuz, eskisi gibi sohbet edemiyoruz.*

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

7.1. Grafikteki değişimi, verilere bağlı kalarak kendi cümlelerinizle ifade ediniz. (4 puan)

7.2. Anneannenin anlattıklarından yararlanarak küreselleşmenin iletişim ve alışveriş alanlarında insan hayatında meydana getirdiği değişimi, geçmiş ile günümüzü karşılaştırarak açıklayınız. (6 puan)

7.3. İnternet kullanımının artmasının toplum hayatına etkisine, anneannenin anlattıkları dışında bir örnek veriniz. (5 puan)

7.4. Söyleşide küreselleşmenin olumsuz bir etkisinden de söz edilmektedir. Bu etkiyi belirleyiniz ve bu etkiyi azaltmak için bir öneri yazınız. (5 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
2	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
3	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
4	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
5	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
6	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
7	SB.7.2.1. Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama

PUANLAMA TABLOSU							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**TOPLAM**
15	*10*	*15*	*15*	*15*	*10*	*20*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 2** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 7. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(4 puan)**: En çok rahatsız eden iki davranışı yazma **(2 puan)**: sözün kesilmesi (9 öğrenci) ve konuşurken telefona bakılması (7 öğrenci). Bu davranışların etkili iletişimi nasıl engellediğini açıklama **(2 puan)**: sözü kesilen kişinin düşüncesini tamamlayamaması ve değersiz hissetmesi; telefona bakılmasının dinlenmediği, önemsenmediği mesajını vermesi ve etkin dinlemeyi engellemesi.
- 1.2 **(4 puan)**: Hatalı bilginin Tuna'nın topladığı bilgi olduğunu belirleme **(2 puan)**. Bilgiyi doğru hâliyle yazma **(2 puan)**: “Ben dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.” ya da “Sen dili, karşıdaki kişiyi suçlayan, yargılayan bir iletişim biçimidir.”
- 1.3 **(3 puan)**: Etkili iletişimle ve sınıftaki tartışmaların nedenleriyle ilgili, açık ve anlaşılır bir soru yazma 3 puan (ör. “Bir arkadaşınız sözünüzü kestiğinde nasıl tepki veriyorsunuz?”, “Tartışmalar en çok hangi ortamda yaşanıyor: teneffüste, grup çalışmasında, mesajlaşma grubunda?”). Konuyla ilgili ama belirsiz sorular 1 puan.
- 1.4 **(4 puan)**: Sınıfta etkin dinleme, ben dili ve saygılı bir iletişim kullanıldığında tartışmaların azalacağını; güven, saygı ve dostluğun güçleneceğini, öğrencilerin fikirlerini rahatça paylaşabileceğini ve ders ile grup çalışmalarının daha verimli geçeceğini gerekçesiyle belirten çıkarım 4 puan. Gerekçesiz ya da tek yönlü çıkarım 2 puan.

Örnek doğru cevap:

1.1. Öğrencileri en çok sözlerinin kesilmesi ve konuşurken telefona bakılması rahatsız etmektedir. Sözü kesilen kişi düşüncesini tamamlayamaz, kendini değersiz hisseder. Konuşurken telefona bakan kişi karşısındakini dinlemediğini gösterir; bu da etkin dinlemeyi engeller.

1.2. Tuna'nın topladığı bilgi hatalıdır. Doğrusu: “Ben dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.”

1.3. “Bir arkadaşınız konuşurken sizi dinlemediğinde ne hissediyor ve nasıl davranıyorsunuz?”

1.4. Sınıfta arkadaşlar birbirinin sözünü kesmeden, telefona bakmadan ve suçlamadan konuşursa tartışmalar azalır. Öğrenciler birbirine güvenir, fikirlerini rahatça paylaşır; böylece sınıfta dostluk ve saygı ortamı güçlenir.

Yanlış cevap: En çok rahatsız eden davranışları “göz teması kurulmaması ve suçlayıcı konuşulması” olarak yazmak; Aylin'in ya da Defne'nin bilgisini hatalı saymak; ankete iletişimle ilgisi olmayan bir soru (ör. “En sevdiğiniz ders hangisi?”) eklemek; “İletişim önemlidir.” gibi gerekçesiz genel ifadeler yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: Can'ın etkili iletişimi engelleyen davranışını belirleme **(2 puan)**: Selin'in sözünü kesmesi ya da onu suçlayan, küçümseyen “sen dili” ile konuşması. Mert'in etkili iletişimi engelleyen davranışını belirleme **(2 puan)**: konuşma sırasında telefonuyla ilgilenmesi, arkadaşlarını dinlememesi, göz teması kurmaması, konuşmaya ilgisiz kalması.
- 2.2 **(3 puan)**: Cümlenin kişiyi değil durumu merkeze alması, konuşanın kendi duygu ya da düşüncesini “ben” bakış açısıyla ifade etmesi ve suçlama içermemesi 3 puan. Suçlama içermeyen ancak ben dili kurulmamış cümleler (ör. “Başka bir fikir bulalım.”) 1 puan.
- 2.3 **(3 puan)**: Ece'nin konuşmasındaki unsuru belirleme **(1 puan)**: etkin dinleme (karşısındakinin sözünü tamamlamasını isteme), farklı fikirlere saygı ya da ben dili. Tutumun grup çalışmasına katkısını yazma **(2 puan)**: herkesin fikrini rahatça söyleyebilmesi, grupta güven ve saygı ortamının oluşması, tartışmanın önlenmesi, daha iyi bir ürün ortaya çıkması gibi.

Örnek doğru cevap:

2.1. Can, Selin konuşurken sözünü kesmiş ve onu suçlayan bir sen dili kullanmıştır. Mert ise arkadaşları konuşurken telefonuyla ilgilenmiş, onları dinlememiştir.

2.2. “Bu fotoğrafın afişte yeterince ilgi çekmeyeceğinden endişe ediyorum. Çeşmenin yanına başka görseller de eklemeyi düşünebilir miyiz?”

2.3. Ece'nin konuşmasında etkin dinleme görülmektedir. Ece, Selin'in sözünü tamamlamasını istemiştir. Bu tutum, grup üyelerinin fikirlerini rahatça söylemesini sağlar ve grupta saygı ortamı oluşturur.

Yanlış cevap: Mert'in davranışını “Selin'in fikrini kabul etmesi” diye açıklamak; Can'ın cümlesini “Senin fikrin hiç güzel değil.” gibi yine karşıdakini yargılayan bir cümleyle yazmak; Ece'nin konuşmasını “sen dili” olarak belirlemek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(4 puan)**: Ömer için 1, 3 ya da 5 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**. Zehra için 2 ya da 4 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**.
- 3.2 **(6 puan)**: Her sorun için soruna uygun ve uygulanabilir bir çözüm fikri 3 puan (3 + 3). Örnekler: 1 numara için girişe tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılması; 2 numara için saksıların kaldırılması, takip şeridinin her zaman boş tutulması ve bunun için uyarı yazısı konması; 3 numara için asansör yapılması ya da zemin katta bir kütüphane köşesi oluşturulması; 4 numara için tabelalara kabartma yazı ve büyük, belirgin yazı eklenmesi; 5 numara için tezgâhın bir bölümünün alçaltılması. "Okul düzeltilsin." gibi belirsiz öneriler 1 puan.
- 3.3 **(5 puan)**: Düzenlemenin başka kişilere yararına uygun bir örnek verme **(2 puan)**: rampadan ayağı alçıda olan bir öğrencinin, yaşlı velilerin, bebek arabasıyla gelenlerin ya da ağır malzeme taşıyan görevlilerin yararlanması; asansörü yaşlı ziyaretçilerin kullanabilmesi gibi. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazma **(3 puan)**: herkesin eğitimden ve okulun imkânlarından eşit şekilde yararlanması, özel gereksinimli öğrencilerin okul hayatına etkin katılması, kendini değerli hissetmesi ve öz güveninin artması, okulda adil, kapsayıcı ve huzurlu bir ortamın oluşması.

Örnek doğru cevap:

3.1. Ömer için 1 numaralı sorun: Binaya yalnızca merdivenle çıkılmaktadır. Zehra için 2 numaralı sorun: Takip şeridinin üzerinde saksılar vardır.

3.2. Binanın girişine tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılmalıdır. Saksılar takip şeridinin üzerinden kaldırılmalı, şeridin yanına "Takip şeridini boş bırakınız." yazılı bir levha konmalıdır.

3.3. Rampadan ayağı kırık olan bir öğrenci ya da bebek arabasıyla gelen bir veli de kolayca yararlanabilir. Fırsat eşitliği sağlandığında her öğrenci okulun bütün imkânlarından eşit şekilde yararlanır, kendini değerli hisseder. Böylece okulda adil ve huzurlu bir ortam oluşur.

Yanlış cevap: Ömer için 4 numaralı sorunu, Zehra için 5 numaralı sorunu yazmak; "Ömer ve Zehra başka bir okula gitmeli." ya da "Onlara başkaları yardım etsin, düzenleme gerekmez." gibi fırsat eşitliğine aykırı öneriler; soruna uygun olmayan çözümler (ör. takip şeridi için rampa yapılması) puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(4 puan)**: Metindeki katılımcılara uygun her güçlük 2 puan (2 + 2). Örnekler: deneyler yalnızca sözlü anlatıldığı için işitme yetersizliği olan öğrencilerin anlatılanları anlayamaması; tekerlekli sandalye kullanan velinin salon girişindeki basamaklar, dar geçitler ya da yüksek stant masaları nedeniyle stantlara ulaşamaması; görme yetersizliği olan katılımcının yalnızca afişlerle tanıtılan deney aşamalarını takip edememesi ve stantların yerini bulmakta zorlanması.
- 4.2 **(8 puan)**: Projenin konuya uygun bir adının yazılması **(1 puan)**. Amacın fırsat eşitliğiyle ilişkilendirilerek yazılması, yani herkesin şenliğe eşit şekilde katılmasının hedeflenmesi **(2 puan)**. Projeden yararlanacak kişilerin doğru belirlenmesi **(1 puan)**. Katılımcıların ihtiyaçlarına uygun, uygulanabilir en az iki uygulama adımının yazılması; her adım 2 puan **(4 puan)**. Uygun adımlara örnekler: işaret dili bilen bir öğretmen ya da gönüllüden destek alınması; deney anlatımlarının yazılı kartlarla desteklenmesi; stantların basamaksız ve geniş bir alana kurulması, masaların alçak tutulması; afişlerdeki bilgilerin sesli olarak anlatılması, deney malzemelerine dokunarak incelenebilmesi, kabartma yazılı yön tabelaları hazırlanması.
- 4.3 **(3 puan)**: Projenin kalıcı hâle gelmesini sağlayan uygun bir öneri 3 puan. Örnekler: okulda işaret dili kulübü kurulması; okulun bütün etkinlikleri için bir erişilebilirlik kontrol listesi hazırlanması; projede görev alan öğrencilerden kalıcı bir erişilebilirlik ekibi oluşturulması; kabartma yazılı tabelaların ve rampaların okulda kalıcı olarak kullanılması. Gerekçesiz, genel öneriler (ör. “Proje devam etmeli.”) 1 puan.

Örnek doğru cevap:

4.1. Deneyler yalnızca sözlü anlatılacağı için işitme yetersizliği olan öğrenciler anlatılanları anlayamayabilir. Görme yetersizliği olan mahalle sakini ise afişlerdeki bilgileri okuyamaz.

4.2.

- Projenin adı: Herkes İçin Bilim
- Projenin amacı: Özel gereksinimli katılımcıların da şenlikteki bütün deneyleri diğer katılımcılarla eşit şekilde izleyip anlayabilmesini sağlamak.
- Projeden yararlanacak kişiler: İşitme yetersizliği olan öğrenciler, tekerlekli sandalye kullanan veli, görme yetersizliği olan mahalle sakini ve şenliğe gelen diğer bütün katılımcılar.
- Uygulama adımları: (1) Okulumuzdaki işaret dili bilen öğretmenimizden ya da bir gönüllüden şenlik süresince destek isteriz. (2) Stantları basamaksız bir alana kurar, masaları tekerlekli sandalyeden kolayca görülebilecek yükseklikte hazırlarız. (3) Her standa deneyi sesli anlatan bir öğrenci görevlendirir, deney malzemelerinin dokunarak incelenmesine izin veririz.

4.3. Projede görev alan öğrencilerle okulda bir “Erişilebilirlik Ekibi” kurulabilir. Bu ekip, okulda düzenlenecek her etkinlikten önce herkesin etkinliğe katılabilmesi için gereken düzenlemeleri kontrol edebilir.

Yanlış cevap: Katılımcıların karşılaşabileceği güçlükler yerine şenlikle ilgisiz sorunlar (ör. “Hava yağmurlu olabilir.”) yazmak; özel gereksinimli katılımcıların şenliğe gelmemesini ya da yalnızca uzaktan izlemesini önermek; uygulanamayacak ya da katılımcıların ihtiyaçlarıyla ilgisi olmayan adımlar yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(4 puan)**: Metne uygun her tutum ve davranış 2 puan (2 + 2). Örnekler: kadın, erkek, genç, yaşlı demeden kağnılarla ya da sırtında cephane taşıması; kar ve soğuğa rağmen taşımaya devam etmesi; Tekâlif-i Millîye Emirleri'ne uyarak çamaşır, çorap ve çarık hazırlayıp orduya vermesi; elindeki yiyecek ve giyecek malzemelerini orduyla paylaşması.
- 5.2 **(5 puan)**: Halkın sahip olduğu iki duygu ya da değeri doğru belirleme; her biri 2 puan **(4 puan)**: vatan sevgisi (vatanseverlik), bağımsızlık bilinci, fedakârlık, yardımlaşma ve dayanışma, sorumluluk, millî birlik ve beraberlik duygusu. Belirlenen duygu ve değerleri metindeki bir davranışla ilişkilendirerek çıkarım cümlesi kurma **(1 puan)**.
- 5.3 **(6 puan)**: Millî Mücadele'nin kazanılmasına etkisini değerlendirme **(3 puan)**: ordunun silah, cephane, giyecek ve yiyecek ihtiyacının karşılanması; Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasına katkı sağlanması; cephe ile cephe gerisinin birlikte mücadele etmesi. Toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendirme **(3 puan)**: halkın bağımsızlık gibi ortak bir amaç etrafında kenetlenmesi, insanlar arasında dayanışma ve güvenin güçlenmesi, millî birlik bilincinin pekişmesi, bu dayanışmanın sonraki kuşaklara örnek olması.

Örnek doğru cevap:

5.1. Halk, kadın erkek demeden kağnılarla ve sırtında cephane taşımıştır. Ayrıca Tekâlif-i Millîye Emirleri'ne uyarak çamaşır, çorap, çarık ve yiyeceklerini orduyla paylaşmıştır.

5.2. Halk, kendisi zor durumdayken bile elindekini orduyla paylaşmış ve kışın cephane taşımıştır. Bu davranışlar, Türk halkının vatanını çok sevdiğini, bağımsızlığı için fedakârlık yapmaktan çekinmediğini ve dayanışma içinde olduğunu gösterir.

5.3. Halkın taşıdığı cephane ve verdiği malzemeler sayesinde ordunun ihtiyaçları karşılanmış, Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasına katkı sağlanmıştır. Cephedeki askerle cephe gerisindeki halk aynı amaç için birlikte çalışmıştır. Bu durum millî birlik ve beraberliği güçlendirmiş, milletin bağımsızlık için kenetlenmesini sağlamıştır.

Yanlış cevap: Metinde olmayan davranışlar (ör. “Halk Ankara'ya göç etti.”) yazmak; duygu ve değer yerine yalnızca olay adı (ör. “Tekâlif-i Millîye”) yazmak; “Halk emirlere zorla uydu, bu yüzden savaş kazanıldı.” gibi metinle çelişen değerlendirmeler puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(4 puan)**: Vatandaşların sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak darbe girişimine karşı durması **(2 puan)**. Farklı yaş, meslek ve düşüncelerden insanların birlikte hareket ederek demokrasiye ve millî iradeye canları pahasına sahip çıkması **(2 puan)**.
- 6.2 **(3 puan)**: Her iki dönemde de Türk milletinin bağımsızlığına, devletine ve iradesine yönelen bir tehdit karşısında birlik ve beraberlik içinde, fedakârca ve canı pahasına mücadele ettiğini belirten benzerlik 3 puan. Yalnızca "İkisinde de şehitler verildi." gibi tutum ve davranışı açıklamayan cevap 1 puan.
- 6.3 **(3 puan)**: Anma gününün yaşananların unutulmamasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağladığını; şehitlere ve gazilere vefa gösterildiğini; toplumda demokrasi ve millî birlik bilincini güçlendirerek insanları ortak değerler etrafında kenetlediğini belirten çıkarım 3 puan. Gerekçesiz genel ifadeler 1 puan.

Örnek doğru cevap:

6.1. 15 Temmuz gecesi vatandaşlar sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak darbecilere karşı durmuştur. Farklı yaş ve meslekten insanlar birlikte hareket ederek demokrasiye ve millî iradeye canları pahasına sahip çıkmıştır.

6.2. Millî Mücadele Dönemi'nde olduğu gibi 15 Temmuz'da da Türk milleti, ülkesine yönelen bir tehdit karşısında birlik ve beraberlik içinde, canı pahasına mücadele etmiştir.

6.3. 15 Temmuz'un her yıl anılması, o gece yaşananların unutulmamasını ve şehitlerimizin vefayla hatırlanmasını sağlar. Bu da toplumda demokrasiye ve millî birliğe sahip çıkma bilincini güçlendirir.

Yanlış cevap: Darbecilerin davranışlarını milletin tutum ve davranışı olarak yazmak; benzerlik yerine yalnızca tarih ya da yer bilgisi vermek (ör. "İkisi de Türkiye'de olmuştur."); anma gününü yalnızca "tatil günü" olarak açıklamak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. Doğru cevap:

- 7.1 **(4 puan)**: 16-74 yaş arasındaki bireylerde internet kullanım oranının her ölçümde arttığını, 2018'deki %72,9'dan 2026'da %92,3'e yükseldiğini belirtme **(2 puan)**. Değişimi verilere bağlı kalarak yorumlama **(2 puan)**: oranın 8 yılda yaklaşık 19,4 puan arttığını ya da 2026'da bu yaş grubundaki her 10 kişiden 9'undan fazlasının internet kullandığını ifade etme. Grafikte bulunmayan bilgiler eklemek (ör. “Artık herkes internet kullanıyor.”, “2030'da oran %100 olacak.”) bu ölçütten puan kaybettirir.
- 7.2 **(6 puan)**: İletişim alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte haberleşmenin mektupla yapıldığı ve cevabın haftalar sürdüğü, günümüzde ise uzaktaki akrabalarla görüntülü konuşmayla anında iletişim kurulabildiği. Alışveriş alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte alışverişin yalnızca seyyar satıcıdan ya da ilçe pazarından yapıldığı, günümüzde ise başka ülkelerde üretilen ürünlerin internetten sipariş edilerek birkaç günde eve ulaşabildiği (e-ticaret). Geçmiş ile günümüzü karşılaştırmadan yalnızca günümüzü anlatan her açıklama 1 puan.
- 7.3 **(5 puan)**: Anneannenin anlattıkları dışında uygun bir örnek verme **(2 puan)** ve bu örneğin toplum hayatını nasıl değiştirdiğini açıklama **(3 puan)**. Örnekler: uzaktan eğitim ve çevrim içi dersler sayesinde eğitimin sürdürülebilmesi; e-Devlet aracılığıyla kamu hizmetlerinin internetten alınabilmesi; bankacılık işlemlerinin internetten yapılabilmesi; dünyadaki gelişmelerin anında öğrenilmesi; uzaktan çalışma imkânının oluşması.
- 7.4 **(5 puan)**: Olumsuz etkiyi belirleme **(2 puan)**: teknolojinin aşırı kullanılması nedeniyle aile içinde yüz yüze iletişimin ve birlikte geçirilen zamanın azalması. Bu etkiyi azaltmak için uygulanabilir bir öneri yazma **(3 puan)**: yemek saatlerinde telefonların kullanılmaması, ekran süresinin sınırlandırılması, aile olarak ortak etkinlikler (oyun, yürüyüş, kitap okuma) planlanması gibi. “Telefonu az kullanalım.” gibi genel öneriler 1 puan.

Örnek doğru cevap:

7.1. Türkiye'de 16-74 yaş arasındaki bireylerin internet kullanım oranı 2018'den 2026'ya kadar her ölçümde artmıştır. 2018'de %72,9 olan oran 2026'da %92,3'e yükselmiştir. Yani 2026'da bu yaş grubundaki her 10 kişiden 9'undan fazlası internet kullanmaktadır.

7.2. Anneanne çocukken uzaktaki akrabalarıyla mektupla haberleşiyor ve cevabı haftalarca bekliyordu. Bugün ise genel ağ sayesinde akrabalarıyla görüntülü konuşarak anında iletişim kurabiliyor. Geçmişte yalnızca seyyar satıcının ya da pazarın sunduğu ürünleri alabilirken bugün dünyanın başka bir ülkesinde üretilen bir ürünü internetten sipariş edip birkaç günde alabiliyor.

7.3. İnternet sayesinde e-Devlet üzerinden pek çok resmî işlem evden yapılabilmektedir. Böylece insanlar kurumlara gitmeden belge alabilmekte, zaman kazanmaktadır.

7.4. Aile bireyleri birlikteyken bile telefonlarına baktığı için aile içinde yüz yüze iletişim azalmıştır. Bunu azaltmak için yemek saatlerinde telefonlar başka bir odada bırakılabilir ve aile olarak birlikte vakit geçirilebilir.

Yanlış cevap: Grafikteki değişimi “İnternet kullanımı azalmıştır.” ya da yanlış değerlerle ifade etmek; iletişim ve alışveriş değişimini geçmişle karşılaştırmadan yazmak; 7.3'te anneannenin anlattığı hastane randevusu ya da görüntülü konuşma örneğini tekrar etmek; olumsuz etki olarak söyleşide geçmeyen bir durumu yazıp öneri vermemek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.